

Peter Tavel

PSYCHOLOGICKÉ PROBLÉMY V STAROBE I

Pusté Úlany : Schola Philosophica, 2009, 279 s.

Alarmující stárnutí evropské populace stále více motivuje odborníky zabývat se otázkou kvality života seniorů a psychologickými problémy ve stáří. Autor knihy Peter Tavel se tématu věnuje již řadu let a má bohaté praktické, vědecko-výzkumné i publikační zkušenosti. Přednáší na Univerzitě Palackého v Olomouci a na Pražské vysoké škole psychosociálních studií v Praze. Poskytuje psychologické poradenství v Centru poradenské služby CMTF na Univerzitě Palackého v Olomouci a je supervizorem v Mobiles Hospiz Niederösterreich. Kniha vznikla na základě habilitační práce a v roce 2009 získala čestné uznání rektora Univerzity Palackého v Olomouci.

Autor předkládá 222 stran teoretických a praktických poznatků, souhrn v slovenském a anglickém jazyce a více než 300 literárních pramenů, převážně zahraniční provenience. Knihu doplňuje 28 stran příloh, ve kterých nalezneme diagnostické škály, dotazníky a techniky plánování léčby. Velmi podrobně rozepsaný obsah knihy umožňuje dobrou orientaci v textu.

V úvodu se autor věnuje otázce stárnutí evropské populace a aktuálnímu pohledu společnosti na seniory. Upozorňuje na změnu vztahu mezi generacemi, na vytrácení se starého člověka ze společenského života a na nutnost vytvořit model kvalitního života ve stáří. Kniha je dále rozdělena na čtyři hlavní kapitoly: teorie stárnutí, deprese, demence a úloha prarodiče.

První kapitola přináší kritický pohled autora na jednotlivé známé teorie stárnutí. Podrobně se věnuje teoriím zdůrazňujícím biologický aspekt, kvalitativním modelům, teoriím růstu, kognitivním teoriím, teorii kontinuity, kulturně-antropologickým teoriím a interakčním modelům. Současně se zabývá problematikou úspěšného stárnutí. Při posuzování předností i nedostatků jednotlivých teorií se autor opírá o řadu vědeckých výzkumů i o vlastní praktické zkušenosti.

Z celé řady psychologických problémů ve stáří autor vybral dva z nejčastěji se vyskytujících: deprese a demenci. Každému tématu věnoval samostatnou kapitolu (kapitoly 2 a 3). Autor se důkladně a zároveň přehledně zabývá

klasifikací, diagnostickými kritérii, závažnou otázkou diferenciální diagnostiky, faktory vzniku, demografickými a epidemiologickými poznatky, obecnými charakteristikami i zvláštnostmi terapeutických přístupů ve stáří. V kapitole o depresi se podrobně rozepisuje o kognitivně-behaviorálním přístupu jak v individuální, tak skupinové formě. V kapitole o demenci přibližuje terapeutické přístupy zaměřené na kognitivní schopnosti, chování a emočnost. Blíže vysvětluje postupy validační terapie, která klade větší důraz na uznání vlastního tématu a emočních prožitků pacienta než na okamžitou korekci jeho nesprávného postoje. Velmi hodnotný je praktický popis technik a podrobné návody s množstvím konkrétních příkladů. Takto koncipovaná kniha může odborníkům sloužit jako pomůcka při vedení terapie.

Poslední, čtvrtá kapitola je věnována úloze prarodiče. Autor zde popisuje jednotlivé členy rodinného systému, mezigenerační vztahy, výchovné metody i kulturní odlišnosti. Zajímavá je stať odhalující vzájemné vnímání seniorů a mladých lidí. Závěr kapitoly je věnován původnímu výzkumu vzájemných vztahů a kontaktů prarodičů a vnoučat, zejména pak vlivu sociální opory prarodičů na vnoučata. Výsledky například ukázaly, že dívky přijímají oporu od prarodičů snáze než chlapci.

Kniha Petera Tavela Psychologické problémy v starobe I. je přínosnou publikací z oblasti psychologie stáří. Je vhodná pro široké spektrum odborníků pracujících se seniory, pro studenty i laickou veřejnost. Obsahuje množství praktických informací i technik a odborníci z praxe jistě ocení soubor diagnostických nástrojů a pomůcek při plánování intervence. Peter Tavel přináší mnoho zajímavých a nových pohledů na psychologické problémy ve stáří. Z jednotlivých kapitol jsou známy jeho bohaté praktické zkušenosti, teoretické vědomosti a citlivý, respektující přístup, zaměřený na důstojnost starého člověka.

Autor připravuje i druhý díl, který se bude věnovat dalším specifickým problémům stáří.

PhDr. Marie Kriegelová, Ph.D.

Nové webové stránky

Psychiatrické společnosti ČLS JEP a České psychiatrické společnosti

www.psychiatrie.cz

www.ceskappsychiatrie.cz